برای شرکت در اجلاس همکاری‌های شانگهای

جهانگیری به ازبکستان رفت

خبر

معاون اول رئیس جمهوری به منظور شرکت در هجدهمین اجلاس نخست وزیران سازمان همکاری شانگهای، دیروز به ازبکستان سفر کرد.به گزارش ایرنا، اسحاق جهانگیری در بدو ورود از سوی عزیز عبدالحکیم اف معاون نخست وزیر ازبکستان، قائم مقام وزارت امور خارجه ازبکستان، شهردار تاشکند و سفیر جمهوری اسلامی ایران در ازبکستان مورد استقبال قرار گرفت.معاون اول رئیس جمهوری کشورمان در این سفر علاوه بر شرکت در هجدهمین اجلاس نخست وزیران سازمان همکاری شانگهای، با نخست وزیر ازبکستان و برخی مقامات شرکت کننده در این اجلاس در خصوص مهمترین مسائل منطقه ای و بین المللی و موضوعات مورد علاقه طرفین گفت‌وگو و رایزنی خواهد کرد.جهانگیری در بدو ورود به تاشکند در جمع خبرنگاران با بیان اینکه این سفر به دعوت نخست وزیر ازبکستان برای شرکت در شورای نخست وزیران سازمان همکاری شانگهای انجام شده است، گفت: سازمان همکاری شانگهای یکی از مهمترین سازمان هایی است که در آسیا شکل گرفته و کشورهای مهمی همچون روسیه و چین در آن عضویت دارند و هند و پاکستان نیز اخیراً به عنوان عضو اصلی پذیرفته شده اند.وی با بیان اینکه جمهوری اسلامی ایران نیز علاقه‌مند است به عضو اصلی سازمان تبدیل شود، خاطرنشان کرد: سازمان همکاری شانگهای از ظرفیت بسیار بزرگی برای همکاری‌های اقتصادی، سیاسی و امنیتی برخوردار است و کشورهای عضو این سازمان می‌توانند با اتکا به این ظرفیت‌ها، همکاری‌های فیمابین را گسترش دهند.

■ **دیدار عبدالله عبدالله با جهانگیری**

اسحاق جهانگیری در جریان سفر به ازبکستان، عصر دیروز در دیدار عبدالله عبدالله رئیس اجرایی دولت افغانستان، روند صلح افغانستان را موضوعی پراهمیت توصیف کرد و افزود: حضور دولت افغانستان به عنوان نهاد رسمی و منتخب این کشور در روند مذاکرات صلح بسیار پراهمیت است و دولت این کشور نیز باید در این مذاکرات نقش تعیین کننده‌ای داشته باشد. معاون اول رئیس جمهوری در ادامه با بیان اینکه به نظر می‌رسد گروه تروریستی داعش حالا که در عراق و سوریه زمینگیر شده به دنبال آن است که نیروهای خود را به افغانستان منتقل کند، خاطرنشان کرد: دولت افغانستان باید حساسیت ویژه‌ای در این زمینه داشته باشد و از تلاش گروه تروریستی داعش برای ناامن کردن مرزهای مشترک دو کشور جلوگیری کند. جهانگیری همچنین با اشاره به توافق صورت گرفته میان جمهوری اسلامی ایران، افغانستان و هند برای گسترش همکاری‌های اقتصادی و تجاری در بندر چابهار تصریح کرد: جمهوری اسلامی ایران در اجرای این توافق اهتمام جدی دارد و هم بخش دولتی و هم بخش خصوصی آمادگی دارد سرمایه‌گذاری و اقدامات لازم را در این زمینه انجام دهد. عبدالله عبدالله هم با اشاره به روند رو به رشد مناسبات تجاری و اقتصادی تهران و کابل گفت: امیدوارم پس از اعلام نتایج انتخابات و استقرار دولت جدید موافقتنامه جامع همکاری‌های دو کشور نهایی شود.

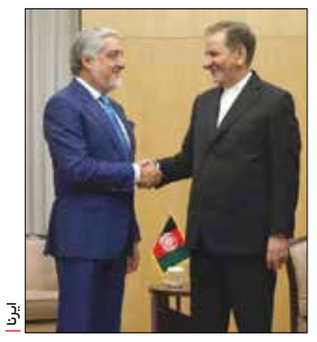
ایرنا

اعظم طالقانی، سیاست‌ورز خستگی‌ناپذیر

ادامه از صفحه اول

وجه ممیزه و ویژگی منحصر به فرد مرحومه اعظم طالقانی در تمام این سال‌ها صرفاً در ممارست در پیگیری موضوعات و البته حفظ چارچوب‌های قانونی کشور نبود. از ویژگی‌های اصلی ایشان که تقریباً مغفول مانده، این بود که پیگیری حقوق زنان در حوزه سیاست توسط وی در واقع ادامه‌ای از مجموعه فعالیت‌ها و اقدامات اجتماعی ایشان بود. کما اینکه بخش وسیعی از فعالیت‌های جامعه زنان مسلمان به عنوان یک تشکیلات سیاسی نه محصور در بازی‌ها و مناسبات حوزه قدرت بلکه ناظر به فعالیت‌های مرتبط با بخش‌های پایین‌تر جامعه بود و شامل اقداماتی چون تجهیز کارگاه‌های مختلف برای کارآفرینی در حوزه زنان می‌شد. به عبارت دیگر اگر خانم طالقانی در حوزه حقوق زنان مباحث و مسائلی را مطرح می‌کرد، خود در بخش‌های پایین جامعه پیوندش را با موضوعات مبتلابه این حوزه با قوی‌ترین شکلی که امکان داشت برقرار کرده بود. به نظر می‌رسید این پیوند همان منبع انرژی بخش حرکت‌های سیاسی، اجتماعی و تلاش‌های حقوقی او در خصوص مسأله زنان بود که وجوه تئوریک و آکادمیک این دغدغه را تقویت می‌کرد و باعث اثربخش‌تر شدن اقدامات خانم طالقانی می‌شد. چه آنکه در همین مسیر اغراق نیست که گفته شود حساسیت امروز جامعه ایران و نسل‌های جدید روی مسائلی چون دامنه تفسیر «رجل سیاسی» بیش از هر چیز مدیون تلاش‌ها و ممارست‌های اعظم طالقانی است.

وضعیت عراق و لبنان و موقعیت ایران در منطقه

ادامه از صفحه اول

در پاسخ باید گفت: اولاً مواهب قدرت و پول بی‌حساب نفت، شبکه بزرگی از فساد مالی به وجود آورده که در آن، منفعت فردی و گروهی بر منافع ملی ارجحیت دارد و لذا یک ارزش و آرمان مشترک ملی، این گروه‌ها را زیر یک چتر واحد جمع نمی‌کند. دوم این که همه گروه‌های شیعی، الزاماً دوست و متحد ایران نیستند و به عنوان مثال گروه قدرتمند سائرون، در تصمیم‌گیری‌های خود، کاری به تهران ندارد و گروه‌هایی نظیر فتح برآمده از حشد شعبی، مالکی، عبادی و حکیم به عنوان نزدیک‌ترین دوستان و متحدین ایران، ساز خود را می‌نوازند و شواهد نشان می‌دهد که نفوذ فکری و سیاسی بر این گروه‌های عراقی، در سطحی نیست که بتواند این گروه‌ها را اقناع کند و آنان را از خطرات وضعیت موجود، آگاه کند. این گروه‌ها حاضر نیستند به درخواست ایران، اختلافات را کنار نهاده و برای پاسخ دادن به مطالبات مردم معترض، اقدام خاصی انجام دهند و اتفاقاً بخشی از معترضین، مشکلات را به پای همسایه نوشته و علیه تهران شعار سر می‌دهند.

شاید لازم است در مورد رویکرد ایران به گروه‌های مزبور تجدید نظر صورت بگیرد و به جای مواجهه‌ای عاری از نقد، هشدار جدی هم در میان باشد و بی‌کفایتی، ناکارآمدی و گرفتار شدن دولتمردان عراقی در فساد مالی، به ناحق، به مکر و توطئه‌ی دشمن بیگانه ربط داده نشود. در این سال‌ها در صحنه‌ی سیاسی عراق، افراد و جریاناتی بر سر قدرت آمده‌اند که قبلاً شعارهای دینی و انقلابی سر می‌دادند اما حالا بخش قابل توجهی از آنها، نه تنها نمی‌توانند در برابر مطامع مالی مقاومت کنند، بلکه در اداره مسائل پیش‌پاافتاده نظیر خدمات اولیه شهری، بهداشتی و گردآوری زباله و آسفالت معابر هم درمانده‌اند. بن‌بست سیاسی و اجرایی فعلی در عراق و لبنان، بار دیگر، اهمیت سه موضوع حیاتی را پیش می‌کشد: نخست، خطر بنیادین و حیاتی فساد مالی همچون یک بمب ساعتی عظیم. دوم، عدم تکامل روند ملت‌سازی و آسیب بسیار مهم تقسیم پست‌ها بر اساس سهمیه قومی مذهبی و دور از اصل شایسته‌سالاری. سوم، اهمیت کارآمدی دولت‌ها و بها دادن به مفهوم عدالت، خدمت و توجه به مطالبات مردمی و فهم این واقعیت که دولت‌ها نمی‌توانند صرفاً بر اساس شعارهای مبتنی بر عقاید دینی و مذهبی، پایدار بمانند.

حقوقدانان و اساتید دانشگاه در گفت‌وگو با «ایران» تأکید کردند

پیوستن به «اف‌ای‌تی‌اف» اقتضای منافع ملی

گروه سیاسی/ لوایح مرتبط با «اف‌ای‌تی‌اف» به بن‌بست تصمیم‌گیری در مجمع تشخیص مصلحت نظام خورده است. گروه ویژه اقدام مالی موسوم به «اف‌ای‌تی‌اف» تا ۲۰ فوریه ۲۰۲۰ به ایران مهلت داده تا این لوایح را تعیین تکلیف و تصویب کند در غیر این صورت ایران وارد لیست سیاه خواهد شد. ورود به لیست سیاه هم تبعات مختلفی را برای کشور به دنبال خواهد داشت که در رأس آنها، قرار گرفتن ایران در فهرست کشورهای با ریسک بالا است. ناظر بر همین تبعات است که دولت و بسیاری از کارشناسان حوزه‌های مختلف اقتصادی، حقوقی و سیاسی اصرار دارند نباید خود را در مظان اتهام قرار دهیم حال آنکه ایران جزو کشورهای دغدغه‌مند در حوزه‌های مبارزه با تروریسم و پولشویی است. مجید انصاری، عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام در گفت‌وگو با «ایران» تأکید کرده بود که الحاق به کنوانسیون‌های سی اف تی (الحاق به کنوانسیون بین‌المللی مبارزه با تأمین مالی تروریسم) و پالرمو (الحاق ایران به کنوانسیون مقابله با جرایم سازمان یافته فراملی) در حکم ویترین اف‌ای‌تی‌اف و کشورهای عضو است و ما نباید از ابتدا ویترین ایران را خراب کنیم. چندی پیش رئیس جمهوری در مراسم آغاز به کار سال تحصیلی آموزشی در دانشگاه تهران از اساتید دانشگاه‌ها خواست تا در مورد مسائل کلان و استراتژیک نظام ایفاگر نقش بیشتری باشند و برای برون رفت از برخی مشکلات نظرات خود را ارائه دهند. حالا به نظر می‌رسد اگر چه بن‌بست ایجاد شده بر سر تصویب لوایح یاد شده در مجمع تشخیص مصلحت موضعی سیاسی شده است، اما نظرات کارشناسان چه بسا کمکی باشد برای تصمیم‌گیران تا زوایای مختلف پذیرفتن یا نپذیرفتن این کنوانسیون‌ها را شفاف سازی نمایند. با این حال قاطبه کارشناسان معطوف به تبعات عدم الحاق ایران به کنوانسیون‌های یاد شده و بخصوص شرایط ویژه‌ای که در آن بسر می‌بریم، معتقدند نپیوستن به این کنوانسیون‌ها اعمال فشارهای خارجی علیه ایران را بیشتر خواهد کرد و به تعبیر سید عباس موسوی سخنگوی وزارت خارجه در حکم «خودتحریمی» است. مضاف بر اینکه بسیاری از کشورهای دوست و دارای روابط حسنه با ایران هم عضو این کنوانسیون‌ها هستند و نپیوستن ایران همکاری‌های آنها با تهران را نیز تحت‌الشعاع قرار خواهد داد. بر همین اساس است که حقوقدانان و اساتید دانشگاه تأکید دارند گریزی از رعایت مقررات بین‌المللی با حفظ منافع ملی نیست و ضرورتی ندارد با نپیوستن به آنها بهانه‌های بیشتری به مخالفان و بدخواهان ایران داد. آنها البته تأکید دارند که این قبیل کنوانسیون‌ها در کنار فواید خود حتماً محدودیت‌هایی را نیز به همراه دارد و هنر سیاست و تصمیم‌گیری آن است که ببینیم منافع پیوستن بیشتر است یا مضار آن حال آنکه در شرایط فعلی حتماً منافع پیوستن بیشتر از مضار آن است اگرچه برخی کارشناسان هم نظر دیگری دارند.

«اف ای تی اف» و الزامات زیست جهانی

یوسف مولایی
استاد حقوق بین‌الملل

برای رسیدگی به موضوع «اف ای تی اف» و نگرانی‌هایی که از باب تصویب یا عدم تصویب آن در مجمع تشخیص مصلحت نظام مطرح می‌شود، باید نوع نگاه به این مسأله را مورد نظر قرار داد. اگر نگاه به آن سیاسی باشد، قطعاً نمی‌توان انتظار حصول نتیجه را از آن داشت و به تبع آن نمی‌توان برنده کشمکش‌ها هم بود. اما اگر نگاه به این موضوع از منظر کارشناسی و فنی باشد، که البته همین نگاه هم چاره‌ساز خواهد بود، تنها بانک مرکزی صلاحیت اظهار نظر را دارد؛ اظهار نظری که بطور رسمی هم از سوی این بانک مطرح شده و باید در راستای منافع ملی آن را فصل الخطاب قرار دهیم و بدانیم که سایر مباحث مطرح شده در این زمینه، حاشیه‌ای بوده و فایده‌ای برای کشور ندارد. این بانک مرکزی است که در جریان امور قرار دارد و با سندیت اعلام می‌کند که وقتی ما به این سازمان ملحق شویم، چقدر می‌تواند در جابه جایی پول و منابع مالی کمک حال کشور باشد و وقتی هم که از آن دور شویم چقدر از لحاظ تنگناهای مالی می‌تواند برای کشور تبعات داشته باشد. اف.ای.تی.اف، استاندارد شفافیت است. کشورهایی که عضو آن هستند در چارچوب مقررات بین‌المللی که پولشویی را رصد می‌کند و به درآمدهای ناشی از جرایم سازمان یافته و تأمین منابع تروریسم حساس است، قرار می‌گیرند. این شاخص خودبه خود کشورهایی را که ملحق به این سازمان نمی‌شوند، متهم به عدم شفافیت می‌کند. حال چه دلیلی برای عدم الحاق به این سازمان و مقررات مربوط به آن وجود دارد؟ غیر از این است که مخالفان می‌خواهند خلاف استانداردهای شفافیت، روابط مالی و پولی جهانی را انجام دهند؟ این استاندارد، بحث حاکمیتی و سیاسی در داخل مرزها نیست که در داخل کشور برخی را به واکنش برای پیوستن به آن واداشته است. دنیا برای اینکه بتواند نحوه گردش مالی جهانی را رصد کند این مقررات را تنظیم کرده و ناظر بر جنبه‌های فنی و تکنیکی است. عدم رعایت این استاندارد، ضررهای جبران ناپذیری به کشورها وارد می‌سازد. وقتی شما خود را از مجموعه مقررات بین‌المللی که دنیا براساس یکسری مطالعات فنی به آن رسیده، دور می‌کنید، در واقع خود را از دسترسی به منابع و نحوه زیست جهانی محروم کرده‌اید. زمانی که کشورها و حکومت‌ها با این همه سلایق و عقاید گوناگون می‌خواهند با هم زندگی کنند نیازمند استانداردها و مقررات مشترکی هستند. وقتی مقرراتی هم ایجاد می‌شود هر یک از کشورهایی که می‌خواهند در زیست جهانی سهیم باشند باید آن را رعایت کنند. در غیر این صورت، کشورها خود را از امکانات جهانی محروم می‌کنند و این در دنیایی که اگر شما یک قدم از رقابت‌ها عقب هستید، صد قدم عقب می‌مانید، قابل جبران نیست. چه برسد به اینکه سال‌ها خود را از استانداردهایی که قصد دارد برای جلوگیری از وقوع جرایم، در گردش مالی کشورها شفافیت ایجاد شود، دور کنید.

جای نگرانی نیست، راه خروج باز است

حسین میرمحمدصادقی
حقوقدان

بسیاری از کنوانسیون‌ها، از جمله کنوانسیون جرایم سازمان یافته فرا ملی یا پالرمو مواردی را پیش‌بینی کرده‌اند که ما از مدت‌ها قبل در قوانین خود آن را مورد توجه قرار داده‌ایم. منع پولشویی و مسائلی از این دست، حرف جدیدی برای گفتن ندارند و همانی است که در قوانین داخلی ما هم به آن اشاره شده است. ضمن اینکه در همین کنوانسیون برخلاف دغدغه‌های مطرح شده از سوی مخالفان تصویب، این چنین نیست که یک نظام بازرسی تعیین شده باشد و نهادی از خارج بیاید و بازرسی‌های خاصی را انجام دهد.

مواردی که در کنوانسیون جرایم سازمان یافته به آن اشاره شده در قوانین داخلی ما هم وجود دارد و خود ما نیز بعضاً دغدغه‌هایی را در مورد آن جرایم داریم. ولی بالطبع پیوستن به کنوانسیون‌های بین‌المللی می‌تواند باعث همکاری‌های بین کشورها شده و از این جهت به تلاش‌هایی که خود ما هم در برخی از این حوزه ها در داخل کشور انجام داده‌ایم، جامه عمل بپوشاند.

قطعاً پیوستن به کنوانسیون‌هایی که مدت‌هاست به بحث اصلی کشور تبدیل شده، با توجه به حق شرط‌هایی که دولت برای آن تعیین کرده، بهتر از نپیوستن به آن است. اگر ما به این کنوانسیون نپیوندیم یعنی خودمان به دنیا اعلام می‌کنیم که ما نمی‌خواهیم این موارد را رعایت کنیم. این در حالی است که در عالم واقع بسیاری از آنان را رعایت می‌کنیم. حال به فرض آنکه بعد از الحاق ایران به این کنوانسیون معلوم شود که منافع کشور این گونه تأمین نمی‌شود که البته به نظر من اینگونه نخواهد بود، جای نگرانی وجود ندارد. چرا که هر کشوری همانطور که در ورود به یک کنوانسیون آزاد است در خروج از آن هم آزاد است. قریب به ۲۰۰ کشور به کنوانسیون جرایم سازمان یافته یا پالرمو پیوستند، پس اینطور نیست که این کشورها برای منافع ملی خود ارزش قائل نباشند و فقط استقلال و منافع ملی برای ما مهم باشد.

ما باید به این کنوانسیون‌ها بپیوندیم ولی لازم است که در مواردی حق شرط‌های لازم را هم بگذاریم. مانند همان کاری که در مواردی همچون پیمان نامه حقوق کودک انجام شد و دولت ایران با حق شرط‌ها و تحفظ‌هایی به آن پیوست.

نگرانی و دغدغه برخی از داخلی‌ها برای پیوستن به این کنوانسیون ناشی از این است که بعضی کلاً نسبت به سازمان‌ها و معاهدات بین‌المللی بدبین هستند و فکر می‌کنند که این سازمان‌ها و کنوانسیون‌ها ایجاد شده‌اند تا به کشور ما لطمه بزنند. در حالی که بسیاری از اینها ناشی از همکاری بین کشورها برای رسیدن به اهداف مشترکشان است. یک سال گذشت و متأسفانه مجمع تشخیص مصلحت نظام در مورد پیوستن ایران به این کنواسیون اظهار نظر نکرد. با توجه به این اتفاق عملاً راه قانونی زیادی باقی نمانده تا بحث الحاق ایران به کنوانسیون از آن طریق بتواند انجام شود و البته معلوم هم نیست که چه اتفاقی در این زمینه در زمان باقیمانده خواهد افتاد.

کنار ماندن از فرآیندهای جهانی هزینه زا است

سیداحمد معتمدی
رئیس دانشگاه صنعتی امیرکبیر

بحث و اظهارنظر اساتید دانشگاه‌ها درباره مسائل کلان و کلیدی جامعه، مفید است، اما آنچه براستی کارگشا خواهد بود، انجام کار تحقیقاتی است و نه صرف بحث و اظهارنظر. به عنوان مثال درباره مسأله «اف.ای.تی.اف» نباید تنها از اساتید دانشگاه‌ها نظرخواهی کرد، بلکه پیگیری بهینه این مسأله، نیازمند تشکیل تیمی از اساتید است، به این ترتیب که این مسأله از سوی نهادهای تصمیم گیر به آنان ارجاع شود، اساتید روی آن بحث و از جنبه‌های مختلف آن را بررسی کنند و در نهایت، دو یا سه راه حل ارائه کنند.

به عبارت دیگر، نقش آفرینی دانشگاه‌ها در مسائلی مانند «اف.ای.تی.اف» نباید تنها در اظهار نظرهای رسانه‌ای یا موضع‌گیری‌های سیاسی خلاصه شود. بلکه مانند تجربه گروه تحقیقاتی تشکیل شده برای بررسی حادثه پلاسکو، یا سیل اخیر، می‌بایست کارگروه‌هایی تشکیل شود تا پیشنهادهای عملیاتی و علمی خود را در اختیار سیاستگذاران قرار دهند.

تا آنجاکه من به خاطر دارم، درباره مسائل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، مسائل چندی از سوی اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس جمهوری به اساتید دانشگاه‌ها ارجاع شده بود که در نهایت با ارائه پیشنهادهای عملیاتی به دولت، همراه بود. اما فارغ از همه این مسائل، پرسش امروز جامعه، حوزه سیاسی و سیاستگذاران ما این است که چطور باید با مسأله ای به نام «اف.ای.تی.اف» برخورد کنیم؟

به باور من، در درجه نخست باید به خاطر داشته باشیم که نمی‌توانیم به سادگی آنچه همه دنیا قبول کرده است را رد کنیم. زیرا چنین برخوردی به این معنا خواهد بود که احتمالاً ایران در نظر دارد کارپولشویی را دنبال کند، درحالی که اساساً ایران یکی از مدعیان مبارزه با این مسأله است. از این رو برکنار ماندن از فرآیندهای پذیرفته جهانی نه تنها توصیه نمی‌شود، بلکه می‌تواند محدودیت‌های زیادی را برای ما به همراه داشته باشد و هزینه‌های تازه‌ای را در زمینه مبادلات مالی بر کشور تحمیل کند. باوجود این، این هم پسندیده نخواهد بود که بدون رفع دغدغه‌های منتقدان، یا به صورت ناگهانی، یکباره و صد درصدی همه این قواعد بین‌المللی را بپذیریم. زیرا در این صورت هم ممکن است مشکلاتی برای کشور ایجاد شود. از این رو به نظر می‌رسد درباره «اف.ای.تی.اف» نیز مانند بسیاری از مسائل و تصمیم‌گیری‌های دیگر در سال‌های گذشته، می‌توان اصل «اف.ای.تی.اف» را پذیرفت، اما در عین حال بخش‌هایی که آن را مغایر منافع ملی تشخیص داده‌ایم، یا نپذیریم یا پذیرش آن را مشروط کنیم.

در این صورت فرصت خواهیم داشت تا در آینده به صورت تدریجی نسبت و رابطه خود را با این مقوله بین‌المللی یعنی «اف.ای.تی.اف» مشخص کنیم تا منافاتی با منافع ملی ما نداشته باشد. اما همان طور که اشاره شد، اتخاذ این فرآیند، نیازمند انجام کار کارشناسی است، کاری که می‌تواند از سوی دانشگاه‌ها انجام شود، چند راه حل ارائه شود و در نهایت سیاستگذاران از میان این راه حل‌ها یکی را انتخاب کنند.

مجرمیت بدون وقوع جرم

نعمت احمدی
حقوقدان

با توجه به سیری که تاکنون رسیدگی به پالرمو طی کرده، باید آن را قانونی و قابل اجرا دانست. عدم موافقت هیأت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام با پیوستن ایران به اف.ای.تی.اف، خارج از مسیر قانونی شکل گرفته و معلوم نیست چه سرنوشتی را برای لایحه‌ای که فقط تا چند ماه با قرار دادن نام ایران در لیست سیاه فاصله دارد، رقم خواهد زد. به هرحال اتفاقی که رخ داده و مصوبه مجلس را راهی هیأتی کرده که نامی از آن در قانون اساسی و در روند قانونگذاری نیامده به نوبه خود موافقان و مخالفان زیادی را همراه خود ساخته است. اظهارات مخالفان همان انتقادی است که اساساً به ارسال این لایحه به هیأت نظارت مجمع وارد شده ولی آنچه که موافقان هیأت عالی نظارت مبنی بر عدم الحاق به اف.ای.تی.اف مطرح می‌کنند، به دور از منطق است. آنان یا معتقدند که با تصویب این لایحه دیگر قادر به دور زدن تحریم‌ها نخواهیم بود و یا از جنبه تندروتر آن می گویند ما دیگر نمی توانیم به سازمان‌های آزادیبخش کمک کنیم. باعث تعجب است؛ مگر کمک ما به برخی سازمان‌ها طبق تعیین بودجه سالیانه است؟ در ۴۰ سال گذشته این گونه نبوده و با این استدلال ما عملاً وارد خودتحریمی می شویم. به عبارتی خود را وارد بستری می‌کنیم که از امتیازاتی که گروه اقدام مشترک برای کشورهای عضو تعیین کرد، محروم کنیم. در حالی که این یک سازمان بین‌المللی است که ربطی به اسرائیل و امریکا ندارد که این گونه محکم با آن مخالفت کنیم بلکه ضرورت اقتصاد جهانی این ضرورت را اقتضا دارد. ضرورتی که سبب شد پول‌های ناصواب ناشی از معاملات خاکستری همچون قاچاق موادمخدر و فروش اسلحه و... وارد چرخه اقتصاد جهانی نشود. با این حال با عدم پیوستن به این سازمان، ما خود را به دروغ در مظان اتهام قرار می‌دهیم که پول ناصواب داریم و خود را از امتیازاتی که این سازمان‌های بین‌المللی دارند، محروم می‌کنیم. اقتصاد خود را وارد بخش خاکستری دنیا کرده و از چرخش پول در جهان محروم می‌شویم. این تبعات تنها به ارتباطات اقتصادی خارج از کشور ما منتهی نمی‌شود. در داخل کشور هم موجب اشکال و ایراد است. اگر خود را زیر چنین نظارت‌هایی قرار می‌دادیم، مؤسسات مالی قادر نبودند که ۳۷ هزار میلیارد پول مردم را بالا بکشند و دولت هم به ناچار و برای جلوگیری از شیوع اعتراضات طلبکاران این مؤسسات دست به جیب خزانه کرده و پول مردم را برگرداند؟ پرونده‌هایی که با عنوان مفاسد اقتصادی در حال رسیدگی هستند هم ناشی از همین عدم نظارت است. ما خود را از جهان محروم و در مظان اتهام قرار داده و مرزهای اقتصاد را می‌بندیم. ما بدون اینکه جرمی انجام داده باشیم، خود را به عنوان مجرم معرفی می کنیم.

مضار «اف ای تی اف» بیشتر از منافع

محمدحسن قدیری‌ابیانه
استاد دانشگاه

اساتید دانشگاه‌ها می‌توانند و باید در مسائل مختلف کشور دیدگاه‌های خود را خطاب به مسئولان و مردم مطرح کنند. این دیدگاه‌ها هم می‌تواند از طریق اظهار نظرهای رسانه‌ای مطرح شود، یا در نشست‌های دانشگاهی، یا در جلساتی با حضور مسئولان و همایش‌هایی که درباره این موضوعات مطرح می‌شود. بنابراین شیوه‌های مختلفی برای رساندن نظرات اساتید دانشگاه‌ها و صاحبنظران به تصمیم‌گیران وجود دارد. در آن سو نیز مسئولان بی نیاز از این نظرات نیستند و باید صحبت‌های دانشگاهیان را بشوند. به رغم همه این واقعیات، نکته اینجاست که در هر مسأله‌ای، تصمیم‌گیری نهایی با مسئولان و مراجع رسمی است که مطابق قانون تعیین شده‌اند. این تصمیم‌گیران هستند که در نهایت باید مشخص کنند آیا ما باید «اف.ای.تی.اف» بپیوندیم یا خیر. زیرا هر کنوانسیون و هر مجمع بین‌المللی از این دست، می‌تواند مزایا و مضاری داشته باشد. اگر تشخیص مسئولان این شد که مضار پیوستن به این سازوکار بین‌المللی، بیش از منفعت آن است، قطعاً نباید به آن بپیوندیم. اما اگر مسئولانی که طبق قانون حق تصمیم‌گیری دارند، به این نتیجه رسیدند که منفعت آن بیشتر از ضرر آن است، می‌توانیم به آن بپیوندیم. اهمیت نقش قانونی تصمیم گیران در این است که اکنون اساتید و دانشگاهیان نیز نظرات متفاوتی درباره «اف.ای.تی.اف» دارند. برخی معتقدند با «اف.ای.تی.اف» مشکلات بانکی کشور حل می‌شود و برخی می‌گویند بدتر خواهد شد یا تفاوتی نخواهد کرد. بنابراین، اینجا مسأله این نیست که با رأی‌گیری میان دانشگاهیان و اینکه هریک چه نظری دارند، درنهایت درباره «اف.ای.تی.اف» تصمیم بگیریم. به باور من، مضار «اف.ای.تی.اف» بسیار بیشتر از مزایای این سازوکار است.

هرچند برخی معتقدند می‌توان با تحفظ‌هایی به «اف.ای.تی.اف» پیوست، اما واقعیت این است که «اف.ای.تی.اف» شرط و شروط را نمی پذیرد و اگر کشوری طبق نظر آنان عمل نکند، جریمه خواهد شد. به عبارت دیگر، نمی‌توانیم از مزایای آن استفاده کنیم، اما مجازات‌های آن نصیب ما نشود. درست مانند معاهده «ان.پی.تی» که قرار بود کشورهای عضو این معاهده، از امتیازات موارد صلح‌آمیز انرژی هسته‌ای برخوردار شوند، اما فقط کنترل‌های آن نصیب ایران شد و هیچ کدام از مزیت‌های آن به ما نرسید. بنابراین تجربه‌ها معتقدم درصورت تصویب «اف.ای.تی.اف» نه تنها سودی نخواهیم دید، بلکه زیان هم می‌بینیم. این زیان هم این است که همه مبادلات مالی ایران برای دشمن ما شفاف شده و دیگر دورزدن تحریم‌ها برای ما ممکن نخواهد بود.

خود را از مبادلات بانکی محروم نکنیم

مهدی تقوی
اقتصاددان

دعوت مقام‌های حاکمیتی از اساتید دانشگاه اعم از اساتید حقوق بین‌الملل، اقتصاد و نیز روابط بین‌الملل را باید به فال نیک گرفت. زیرا در بسیاری از مسائل از جمله در مورد تصویب لوایح مرتبط با پیوستن به گروه ویژه اقتصادی موسوم به «اف‌ای‌تی‌اف» برای بسیاری این پرسش مطرح است که چه نسبتی میان تصمیمات و نظرات مطرح شده با دیدگاه‌های کارشناسی وجود دارد و یا دست‌کم طرف مشورت‌های کارشناسی تصمیم‌سازان چه کسانی هستند و مخالفت‌ها بر چه مبنایی مطرح می‌شوند و تا چه حد نتایج پیوستن یا نپیوستن به این کنوانسیون بین المللی بر اقتصاد کشور برآورد شده است.

آنچه مسلم است این است که ما در حال حاضر با تحریم‌های گسترده‌ای که دولت ایالات متحده علی رغم تعهد دولت گذشته این کشور در قالب برجام علیه کشورمان وضع کرده است مواجهیم. در حالیکه در سال‌های گذشته سهمیه دو میلیون و ۱۰۰ هزار بشکه‌ای اوپک را داشته‌ایم اکنون تولید و صادرات نفت مان در خوشبینانه ترین وضعیت به زیر یک میلیون بشکه رسیده است. این وضعیت به معنای کاهش چشمگیر درآمدهای نفتی و واردات کالا است. شاید برخی ساده‌اندیشانه گمان کنند که کاهش واردات امری مطلوب است. زیرا آنها فراموش می‌کنند که ما در بسیاری از صنایع برای تأمین ماشین آلات و نوسازی آنها ناگزیر از انجام واردات هستیم. دیگرانی هم هستند که می‌گویند این شرایط به افزایش اتکا به تولیدات داخلی منتهی می‌شود پس مطلوب است. خب نمی توان انکار کرد که در سال‌های تحریم ما ناچار شده ایم در زمینه تولیدات مختلف به سمت تولید داخلی برای جایگزین کردن کالاهای وارداتی حرکت کنیم. چنانکه در صنایع دارویی این اتفاق افتاده است. اما مسأله این است که تولید داخلی زمانی برای تولید کنندگان مقدور و به صرفه است که بتوانند بخشی از کالای تولیدی خود را صادر کنند. این همه چرخه‌هایی هستند که به مبادلات بانکی نیازمندند. شاهراهی که نپیوستن به «اف‌ای‌تی‌اف» و قرار گرفتن احتمالی ایران در لیست سیاه اگر آن را مسدود نکند بسیار محدود خواهد کرد. دور ماندن از نظام جهانی به هر دلیل امکان صادرات کالا و خدمات از میان می‌رود، تولید در کشور عمق پیدا نمی‌کند و دسترسی به تکنولوژی مشکل می‌شود. بنابر این امیدواریم تصمیم‌گیری در این موضوع مهم نه به صرف ملاحظات سیاسی که بر اساس محاسبات اقتصادی صورت گیرد و منافع ملت و کشور در حال و آینده به بهترین وجه تأمین شود.

معافیت همکاری‌های هسته‌ای با ایران همراه با اعمال تحریم‌های جدید

وزارت خارجه امریکا در بیانیه‌ای، ضمن اعلام تمدید معافیت‌های مربوط به همکاری‌های صلح‌آمیز هسته‌ای با ایران، از اعمال تحریم‌های جدید علیه تهران خبر داد. به گزارش فارس، دولت «دونالدترامپ»، رئیس جمهوری امریکا همزمان با تمدید معافیت‌های مربوط به همکاری‌های صلح‌آمیز هسته‌ای با ایران، بخش عمرانی ایران را تحریم کرد. خبرگزاری آسوشیتدپرس با گزارش این خبر نوشت ضرب‌الاجل مربوط به تمدید این معافیت‌ها سه‌شنبه هفته آینده به اتمام می‌رسید اما «مایک پمپئو»، وزیر خارجه امریکا آن را برای ۹۰ روز دیگر تمدید کرد. سخنگوی وزارت خارجه امریکا در بیانیه‌ای هدف از تمدید این معافیت‌ها را «تمدید محدودیت‌های هسته‌ای ایران» توصیف کرده است. وزارت خارجه امریکا اعلام کرده پامپئو همزمان دو تصمیم برای اعمال تحریم‌های جدید علیه ایران گرفته است: نخست، معرفی بخش ساخت و ساز ایران به عنوان بخشی که به صورت مستقیم یا غیرمستقیم تحت کنترل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران است و دوم، معرفی چهار «ماده راهبردی» به عنوان موادی که در برنامه‌های هسته‌ای، نظامی یا موشکی ایران به کار گرفته می‌شود.

در بیانیه سخنگوی وزارت خارجه امریکا اشاره به نام این چهار ماده که دولت امریکا قصد تحریم تجارت آن را دارد نشده است. خزانه‌داری امریکا هنوز بیانیه‌ای درباره این تحریم‌ها منتشر نکرده است.